

The Effect of Information Literacy with Postmodernism Approach on Self-Efficacy in Graduate Students and Residents of Mazandaran University of Medical Sciences

ARTICLE INFO

Article Type
Analytical Review

Authors

Seyed Mehdi Shojaei Langari ¹,
Reza Yousefi Saeedabadi ^{2*},
Maryam Taqvaei ³

How to cite this article

Seyed Mehdi Shojaei Langari, Reza Yousefi Saeedabadi, Maryam Taqvaei, The Effect of Information Literacy with Postmodernism Approach on Self-Efficacy in Graduate Students and Residents of Mazandaran University of Medical Sciences. *Islamic Life Style*. 2020:4(4); 170-178

1. PhD Student, Department of Education Management, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran
2. Assistant Professor, Department of Educational Management, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran. (Corresponding Author).
3. Assistant Professor, Department of Educational Management, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran.

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: ruosefi@yahoo.com

Article History

Received: 2020/12/06

Accepted: 2021/03/01

ePublished: 2021/03/15

ABSTRACT

Purpose: The aim of this study was to present a model based on the effect of information literacy with a postmodernist approach on self-efficacy in graduate students and residents of Mazandaran University of Medical Sciences.

Materials and Methods: In terms of purpose, the present study is an application that was conducted with a mixed approach (qualitative and quantitative). The statistical population in the qualitative section, professors of Mazandaran University of Medical Sciences were selected using purposive sampling method to 10 people and in the quantitative section, graduate students and assistants of Mazandaran University of Medical Sciences to 313 people out of 1665 based on Cochran's formula with Gender stratified random sampling method was selected as a statistical sample. For data collection, a researcher-made questionnaire (information literacy with a postmodernist approach) and the self-efficacy questionnaire of Scherer et al. (1982) were used. The face and content validity of the instruments were calculated with a factor load greater than 0.5 which was confirmed and their Cronbach's alpha was calculated above 0.7. Confirmatory factor analysis and structural equation tests were used to analyze the data.

Findings: The results showed that the model of the effect of information literacy with postmodernism approach on self-efficacy in graduate students and residents of Mazandaran University of Medical Sciences is significant and has a moderate to high fit.

Conclusion: The results showed that the effect of information literacy with postmodernism approach on self-efficacy in graduate students and residents of Mazandaran University of Medical Sciences with a coefficient of 471/0 was significant.

Keywords: Information Literacy, Postscript, Self-Efficacy, University of Medical Sciences.

تاثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین گرایی بر خودکارآمدی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران

سید مهدی شجاعی لنگری^۱

دانشجوی دکتری، گروه مدیریت آموزش، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران.

رضا یوسفی سعید آبادی^{۲*}

استادیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران (نویسنده مسئول).

مریم تقوایی^۳

استادیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران.

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر، ارائه مدلی مبتنی بر تاثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین گرایی بر خودکارآمدی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران بود.

مواد و روش ها: پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی است که با رویکرد آمیخته (کیفی و کمی) انجام شد. جامعه آماری در بخش کیفی، اساتید دانشگاه های علوم پزشکی مازندران با استفاده از روش نمونهگیری هدفمند به تعداد ۱۰ نفر انتخاب شدند و در بخش کمی، دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی مازندران به تعداد ۳۱۳ نفر از میان ۱۶۶۵ بر اساس فرمول کوکران با روش نمونهگیری تصادفی طبقه‌ای براساس جنسیت به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. جهت جمع آوری داده ها از پرسش نامه محقق ساخته سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین گرایی و پرسش نامه خودکارآمدی شرر و همکاران (۱۹۸۲) استفاده شد. روایی صوری و محتوایی ابزارها با بار عاملی بیش‌تر از ۰/۵ محاسبه شد که مورد تایید قرار گرفت و آلفای کرونباخ آنها نیز بالای ۰/۷ محاسبه شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های تحلیل عاملی تاییدی و معادلات ساختاری استفاده شد.

یافته ها: یافته ها نشان داد مدل تاثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین گرایی بر خودکارآمدی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران معنی‌دار و دارای برازش متوسط رو به بالا است.

نتیجه گیری: نتایج نشان داد تاثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین گرایی بر خودکارآمدی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران با ضریب ۴۷۱/۰ معنی‌دار شده است.

کلید واژه: سواد اطلاعاتی، پسانوین، خودکارآمدی، دانشگاه علوم پزشکی.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۹/۱۶

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۱۱

* نویسنده مسئول: ruosefi@yahoo.com

مقدمه

مأموریت محوری نظام‌های آموزشی تحقق یادگیری مادام‌العمر در دانشجویان است. از این رو دانشجویان، باید به گونه‌ای آموزش ببینند که با در نظر گرفتن رفتار اطلاعاتی مناسب، نیازهای اطلاعاتی خود را به منظور انجام پژوهش‌های خود برطرف نمایند (۱). از طرفی مفهوم خودکارآمدی به نقش باورها و قضاوت‌های فرد به توانایی‌های او در انجام وظایف اشاره دارد. بسیاری از رفتارهای انسان با سازوکارهای نفوذ بر خود برانگیخته و کنترل می‌شود که در میان آن‌ها هیچ کدام مهم‌تر و فراگیرتر از باور به خودکارآمدی شخصی نیست (۲). خودکارآمدی از جمله عواملی است که به فرد کمک می‌کند که سطح بالایی از عملکرد و پیشرفت را بروز دهد. بنابراین در این پژوهش تاثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین گرایی بر تفکر انتقادی و خودکارآمدی دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران مورد بررسی قرار گرفت. جهان به سرعت دگرگون می‌شود و دانشجویان از جمله دانشجویان پزشکی موظفند در سرتاسر عمر خود دانش خویش را روزآمد کنند؛ چرا که در عصر اطلاعات دانشجویان نه تنها به سواد عمومی اطلاعات شامل خواندن، نوشتن و حساب کردن و سواد تکنولوژی اطلاعات نیاز دارند بلکه به سواد اطلاعاتی نیز نیازمند هستند (۳). سواد اطلاعاتی به معنای توانایی در اتخاذ رفتار اطلاع‌یابی مناسب به منظور شناسایی اطلاعات مورد نیاز برای تأمین نیازهای اطلاعاتی است، به طوری که دسترسی به اطلاعات مورد نیاز به استفاده صحیح، اخلاقی و مؤثر از اطلاعات در جامعه منجر شود (۴). سواد اطلاعاتی وسیله‌ای است برای توانمندی فردی و این توانمندی به مهارت فرد در تحلیل و انجام تحقیقات و استقلال او در جستجوی حقیقت کمک می‌کند. سواد اطلاعاتی به فرد توانایی بحث می‌بخشد این مهارت فرد را برای یادگیری مادام‌العمر آماده می‌کند و موجب می‌شود تا افراد از موفقیت در تأمین نیازهای اطلاعاتی لذت ببرند (۵). فرد با سواد اطلاعاتی، فردی است که توانایی تشخیص نیاز به اطلاعات را دارد و می‌تواند منابع اطلاعاتی معتبر را شناسایی و بازیابی نماید و استفاده موثری از اطلاعات بنماید و در صورت لزوم اطلاعات خود را با دیگران به اشتراک بگذارد. فرد با سواد اطلاعاتی، همواره در پی یادگیری است و برای یادگیری مادام‌العمر آماده است. سواد اطلاعاتی تنها شامل مهارت‌های کتابخانه‌ای یا کتاب‌شناسی و یا توانایی استفاده مؤثر از منابع اطلاعاتی مختلف نیست، بلکه مهارت‌های تفکر انتقادی و تحلیلی بر حسب استفاده از اطلاعات و نیز توانایی خلق ایده‌های جدید از اطلاعات فعلی و دانش قبلی را نیز در بر می‌گیرد. لذا سواد اطلاعاتی بر تفکر انتقادی می‌تواند تاثیرگذار باشد. خودکارآمدی به عنوان یکی از سازه‌های تبیین کننده انگیزش می‌تواند در زمینه تفکر به ویژه تفکر انتقادی مورد مطالعه قرار گیرد. خودکارآمدی به‌عنوان وسیله‌ای جهت درک تغییرات رفتاری می‌تواند بر رویدادهای زندگی در آینده تاثیر بگذارد (۶). در محیط های تحصیلی، خودکارآمدی به باورهای دانشجو در ارتباط با

همچنین استعداد اثر منفی و معناداری بر سواد اطلاعاتی دانشجویان دارد، کوشش اثر مثبت و معناداری بر سواد اطلاعاتی دانشجویان دارد و بافت نیز اثر مثبت بر سواد اطلاعاتی دارد که این تأثیر معنادار نیست. احمد و همکاران (۱۴) در پژوهشی به این نتایج دست یافتند که سواد اطلاعاتی مدیران اجرایی بر نوآوری سازمان تأثیر مثبت و معناداری دارد. همچنین سواد اطلاعاتی مدیران اجرایی (درک نیاز اطلاعاتی، مکان‌یابی اطلاعات، استفاده اطلاعات، ترکیب اطلاعات) تأثیر مثبتی در توسعه نوآوری‌های اکتشافی و استثماری شرکت‌ها دارد. لی و همکاران هدف بررسی اثرات سواد اطلاعاتی بر اعتماد در وب سایت‌های دولتی نشان دادند که هرچه فرد از سواد اطلاعاتی بالاتری برخوردار باشد، اعتماد بیشتری به وب سایت دارد و این امر به واسطه اطلاعات بیش از حد درک شده (منفی) و درک سودمندی (مثبت) ایجاد می‌شود (۱۵). پورنل و همکاران در تحقیقی نشان دادند که بین آموزش کتابخانه و توسعه مهارت سواد اطلاعاتی رابطه مثبت وجود دارد (۱۶). آموزش و پشتیبانی مداوم در سطح سال، فرصت را برای نتایج مثبت دانشجویان فراهم می‌کند. فرناندز-راموس، در پژوهشی اصلی‌ترین موانع اجرای سواد اطلاعاتی را کمبود منابع فناوری و پرسنل واجد شرایط برای انجام این کارها دانستند (۱۷). همچنین چالش‌های اصلی کتابخانه‌هایی که آموزش آنلاین ارائه می‌دهند مربوط به عدم حمایت نهادی، عدم همکاری اعضای هیئت علمی، انگیزه دانشجویان و تخصص کتابداران است.

هاتویک و همکاران، در پژوهشی به این نتایج دست یافتند که خودکارآمدی فناوری اطلاعات و ارتباطات دانشجویان با سواد رایانه‌ای و اطلاعاتی آنان ارتباط دارد. تجربه داشتن فناوری و یادگیری خودمختار در خودکارآمدی فناوری اطلاعات و ارتباطات موثر است (۱۸). علاوه بر این جنسیت، خودکارآمدی و سوابق اقتصادی-اجتماعی نقش مهمی در سواد رایانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان دارند. کوگان و همکاران در پژوهشی عنوان کردند که میزان سواد اطلاعاتی معلمان در حد متوسط بود (۱۹). در محیط کار معلمان، اولویت اطلاعات اجتماعی و تجسم و تمرکز بر اشتراک اطلاعات، ماهیت اجتماعی و تجربی یادگیری و اهمیت کنش متقابل به توسعه سواد اطلاعاتی نشان داده شد. همچنین آنها نشان داده‌اند که سواد اطلاعاتی، توسعه حرفه‌ای مداوم و یادگیری جدایی ناپذیرند.

در دوره پسانوین‌گرایی، ماهیت کارها در سطح سازمان به جای آنکه براساس وظایف تخصصی باشد، دور تیم‌ها و فرآیندهای سازمانی است. در این دوره در سازمان‌های آموزشی از جمله دانشگاه‌ها که در توسعه فرهنگ و پیشرفت جوامع نقش زیربنایی ایفا می‌کند، سواد اطلاعاتی دانشجویان بسیار مهم می‌باشد. با توجه به اینکه دانشجویان و دستیاران علوم پزشکی در آینده‌ای نه چندان دور نقش مهمی در سلامت جامعه دارند، لذا این دانشجویان باید از خودکارآمدی بالایی برخوردار باشند. از طرفی با توجه به نقشی که دانشجویان در حین تحصیل و پس از تحصیل در حوزه‌های پژوهشی و آموزشی برعهده دارند، تعیین سطح سواد اطلاعاتی برای این گروه، نقطه کانونی مناسبی برای آغاز آموزش سواد

توانایی انجام وظایف درسی تعیین شده اشاره دارد. دانشجویانی که معتقدند در تحصیل می‌توانند موفق باشند، تمایل، تلاش و استقامت بیشتری در انجام وظایف درسی نشان می‌دهند و به توانایی خود، اطمینان بیشتری دارند (۷). عقاید مرتبط با خودکارآمدی، بر اهداف و آرزوها اثر می‌گذارند و تشکیل دهنده پیامدهای رفتار انسان می‌باشند. خودکارآمدی مشخص می‌کند افراد چگونه موانع را بررسی می‌کنند. افرادی که خودکارآمدی پایینی دارند، به آسانی در روبه روشن شدن با مشکلات متقاعد می‌شوند که رفتار آنها بی‌فایده است و سریع دست از تلاش برمی‌دارند. اما افرادی که خودکارآمدی بالایی دارند، موانع را به وسیله بهبود مهارت‌های خودمدیریتی و پشتکار برداشته و در برابر مشکلات ایستادگی دارند. سلیمی و همکاران (۸)، در پژوهشی به این نتایج دست یافتند که بین استاندارد اول از سواد اطلاعاتی و بُعد دوم رضایت از خدمات محلی کتابخانه یعنی «توانایی تعیین وسعت ماهیت اطلاعات و تأثیر خدمات»، استاندارد دوم از سواد اطلاعاتی و بُعد دوم رضایت از خدمات محلی کتابخانه یعنی «توانایی دسترسی مؤثر به اطلاعات و تأثیر خدمات» و استاندارد چهارم از سواد اطلاعاتی و بُعد اول و دوم رضایت از خدمات محلی کتابخانه یعنی «توانایی کاربرد هدف‌مند اطلاعات و کنترل اطلاعات» و «توانایی کاربرد هدف‌مند اطلاعات و تأثیر خدمات»، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. شفیع و همکاران (۹) در پژوهشی عنوان کردند اثرگذاری متغیرهای کتابخانه‌ای و فناوری بالا و در سطح مطلوب گزارش شده است. مهارت‌های پایه و کتابخانه‌ای شامل تشخیص نیاز، دستیابی مؤثر و ارزشیابی اطلاعات بود و مهارت‌های فناوری نیز شامل سازماندهی اطلاعات و موارد حقوقی بود. همچنین همه ابعاد سواد اطلاعاتی (تشخیص نیاز، دستیابی مؤثر، ارزشیابی اطلاعات، سازماندهی اطلاعات و موارد حقوقی و تبادل اطلاعات) بر سواد اطلاعاتی تأثیر معناداری دارند. شاهسواری و همکاران (۱۰) در پژوهشی با هدف بررسی دانش و سواد اطلاعاتی کامپیوتری و اینترنتی در میان دانشجویان دانشکده دندانپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران در سال ۱۳۹۵ عنوان کردند بیش از ۹۵ درصد دانشجویان به کامپیوتر و اینترنت دسترسی داشتند. مهارت استفاده از کامپیوتر در ۴۵/۶٪ دانشجویان پایه‌ای بود. عمده‌ترین کاربرد کامپیوتر، استفاده از اینترنت بود و تنها ۱۳/۲٪ دانشجویان از برنامه‌های Microsoft Office استفاده می‌کردند. حسینی طبقه‌بندی و صالحی (۱۱) در پژوهشی به این نتایج دست یافتند که بین یادگیری خودراهبر و سواد اطلاعاتی دانشجویان رابطه مثبت معناداری وجود دارد. فقیه آرام و ابراهیمی (۱۲)، در پژوهشی عنوان کردند که رابطه بین سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی با مهارت فراشناختی مثبت و معنادار است، همچنین بین سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی با مؤلفه‌های خلاقیت یعنی؛ سیالی، ابتکار، انعطاف‌پذیری و بسط رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. ربیعی و عیسی مراد (۱۳) هدف مطالعه خودکارآمدی بیان داشتند که خودکارآمدی تحصیلی بر سواد اطلاعاتی دانشجویان دبیری دوره کارشناسی تأثیر و معنادار دارد.

در طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت (کاملاً مخالف، مخالف، بی‌نظر، موافق و کاملاً موافق) طراحی و تنظیم شده و به ترتیب از ۱ تا ۵ نمره- گذاری می‌شود. همچنین در این پرسش‌نامه سوال‌های شماره ۱ الی ۷ بعد میل به آغازگری و سوال‌های شماره ۸ الی ۱۴ بعد میل به گسترش تلاش برای کامل کردن تکلیف و سوال‌های شماره ۱۵ الی ۱۷ بعد مقاومت در رویارویی با موانع را می‌سنجد. جهت تایید روایی صوری، پرسش‌نامه‌ها در اختیار خبرگان و اساتید فن قرار گرفته و از آنان نظرخواهی شد. به این ترتیب تغییراتی در نحوه نگارش، جمله بندی و ویرایش املایی انجام پذیرفت و تعدادی سوال نیز از پرسش‌نامه حذف شدند. جهت تایید روایی محتوایی ابزار پس از شناسایی و تعیین شاخص‌های مربوط به متغیر از طریق مطالعه ادبیات پژوهش و مصاحبه با خبرگان، پرسش‌نامه اولیه تهیه و در اختیار خبرگان قرار گرفت، براساس نظرات اصلاحی آنان اصلاحات و تعدیل‌های اولیه در ابزار ایجاد گردید. سپس با همکاری اساتید راهنما و مشاور و با نظر خبرگان، اصلاحات ثانویه برای ابزار اعمال و تغییرات لازم براساس نظرات آنان صورت پذیرفت و در مرحله نهایی، تحت نظر اساتید راهنما و مشاور، اصلاحات نهایی انجام و به این ترتیب روایی محتوایی ابزار مورد تایید قرار گرفت. در بخش آمار توصیفی از فراوانی، درصد فراوانی، میانگین، انحراف معیار، نمودار و جدول استفاده شده است. بخش آمار استنباطی جهت بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون کولموگروف- اسمیرنوف استفاده شد و برای بررسی سوال‌های پژوهش از آزمون‌های تحلیل عاملی تاییدی و معادلات ساختاری استفاده شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزارهای SPSS21 و PLS انجام گرفت.

یافته‌ها

نتایج پژوهش در دو بخش توصیفی و استنباطی ارائه می‌شود. ابتدا یافته‌های توصیفی بیان می‌شود. در بخش کیفی براساس اطلاعات به دست آمده از طریق مصاحبه با خبرگان درباره تاثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین گرای بر خودکارآمدی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران، افراد مشارکت کننده در بخش کیفی تحقیق به لحاظ اطلاعات جمعیت شناختی حائزموارد زیر بودند. ۷۰ درصد از خبرگان را مردان و ۳۰ درصد را زنان تشکیل دادند. ۲۰ درصد از نمونه آماری در گروه سنی کمتر از ۴۵ سال، ۴۰ درصد در گروه سنی ۴۵ تا ۵۰ سال و ۴۰ درصد در بالای ۵۰ سال قرار دارند. در خصوص یافته‌های توصیفی تحقیق پیرامون اطلاعات افراد شرکت کننده در بخش کمی تحقیق باید گفت که از میان جامعه آماری شرکت کننده در پژوهش، تعداد ۴۵/۷ درصد از نمونه آماری را زنان و ۵۴/۳ درصد را مردان تشکیل می‌دهند. ۱۵/۳ درصد از نمونه آماری در گروه سنی کمتر از ۴۰ سال، ۶۵/۸ درصد در گروه سنی ۴۰ تا ۵۰ سال و ۱۸/۹ درصد در گروه سنی بالای ۵۰ سال قرار دارند. ۲۰/۸ درصد از نمونه آماری دارای سابقه کاری کمتر از ۱۰ سال، ۶۳/۲ درصد دارای ۱۰ تا ۲۰

اطلاعاتی می‌باشد. دانشجویان باید توانایی انتخاب ابزارهای مناسب را برای جستجوی اطلاعات داشته و از راهبردهای مناسب جستجو نیز برای دستیابی سریع به اطلاعات مورد نیاز برخوردار شوند. بنابراین سوال اصلی پژوهش حاضر این است که تاثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین گرای بر تفکر انتقادی و خودکارآمدی دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران چگونه است؟ بنابراین با توجه به اهمیت سواد اطلاعاتی و خودکارآمدی در محیط‌های آموزشی، در این پژوهش، به دنبال بررسی تاثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین گرای بر خودکارآمدی دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران هستیم.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی است که با رویکرد آمیخته (کیفی و کمی) با طرح اکتشافی انجام شد. در رویکرد کیفی از روش دلفی و در رویکرد کمی چون به بررسی وضعیت موجود پرداخته، از روش توصیفی از نوع پیمایشی استفاده شد که مراحل انجام آن به شرح ذیل است. جامعه آماری مورد مطالعه از دو گروه تشکیل شده است. در بخش کیفی با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند و با در نظر گرفتن قانون اشباع به تعداد ۱۰ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. پژوهشگر بعد از مصاحبه نهم با اشباع داده‌ها مواجه شد، ولی جهت اطمینان از کفایت داده‌ها، فرایند مصاحبه تا نفر دهم ادامه یافت، لذا نمونه آماری در این بخش ۱۰ نفر می‌باشد. در هر جلسه مصاحبه، مصاحبه شونده‌گان با اهداف مصاحبه آشنا شدند. میانگین زمان هر مصاحبه ۵۰ دقیقه و نکات کلیدی هر مصاحبه توسط مصاحبه‌گر یادداشت برداری شد. به منظور کاهش تاثیر نحوه مصاحبه در ارائه اطلاعات، تمامی مصاحبه‌ها توسط شخص پژوهشگر انجام پذیرفت. پس از شناسایی شاخص‌ها از طریق مصاحبه با متخصصان، پرسش‌نامه اولیه تهیه و طی سه مرحله تعدیل و اصلاحات لازم در آن به عمل آمد. از طریق این پرسش‌نامه شاخص‌ها مورد بررسی، اصلاح و تایید نهایی قرار گرفتند. در بخش کمی بر اساس فرمول کوکران در سطح اطمینان ۹۵٪ و خطای اندازه گیری $\alpha=5\%$ ، تعداد ۳۱۳ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. جهت گردآوری داده‌ها از دو پرسشنامه زیر استفاده گردید.

- پرسش‌نامه محقق ساخته سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین- گرای: این پرسش‌نامه دارای ۶۰ سوال و ۹ بعد «سازماندهی اطلاعات، شناسایی اطلاعات، کاربرد اطلاعات، انتشار اطلاعات، تحلیل انتقادی اطلاعات، بازیابی اطلاعات، ذخیره سازی اطلاعات، نیاز اطلاعاتی و مدیریت اطلاعات» می‌باشد که در طیف ۵ گزینه- ای لیکرت (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد) طراحی و تنظیم شده و به ترتیب از ۱ تا ۵ نمره گذاری می‌شود.

- پرسش‌نامه خودکارآمدی شرر و همکاران: این پرسش‌نامه دارای ۱۷ سوال و ۳ بعد «میل به آغازگری، میل به گسترش تلاش برای کامل کردن تکلیف و مقاومت در رویارویی با موانع» می‌باشد که

تأییدی و آزمون معادلات ساختاری استفاده شد. مدل تأثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین گرای بر خودکارآمدی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران به همراه ارائه الگوی یکپارچه و متعادل براساس روابط بین متغیرها با استفاده از نرم افزار *pls* محاسبه شد که در نمودارهای ۱، ۲ جدول ۲ ارائه شده است.

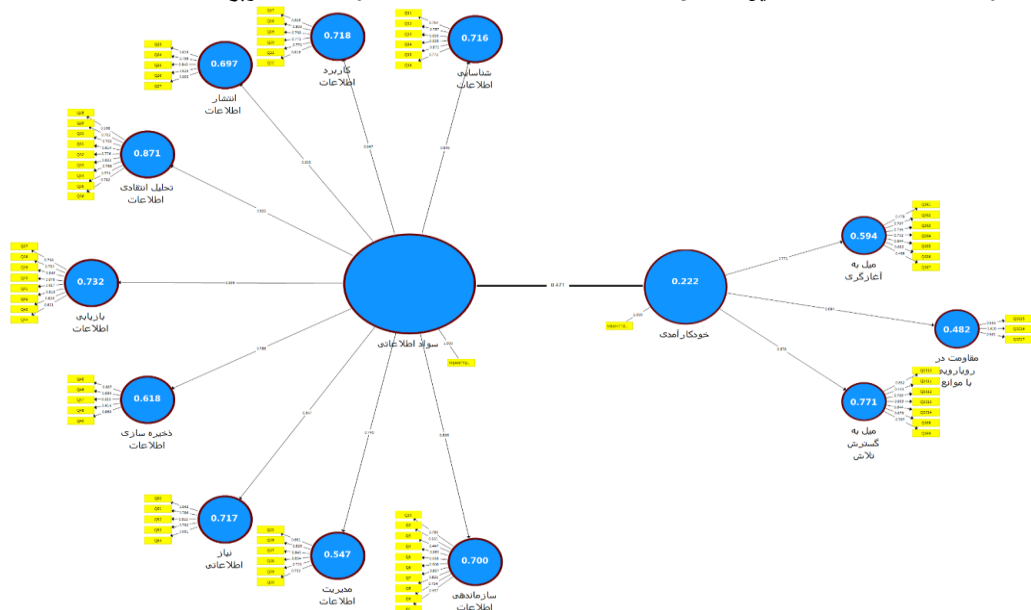
سال و ۱۶ درصد دارای سابقه کاری بالای ۲۰ سال می‌باشند. ۱۱/۸ درصد از نمونه آماری را مربی، ۵۱/۷ درصد استادیار، ۱۹/۱ درصد دانشیار و ۱۷/۴ درصد را استاد تشکیل می‌دهند. و سطح استادیاری دارای بالاترین درصد فراوانی در این پژوهش است. برای بررسی سوال پژوهش پیرامون تأثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین گرای بر خودکارآمدی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران از تحلیل عاملی

جدول ۱. نتایج حاصل از یافته‌های تحلیل عاملی تأییدی

متغیر	مؤلفه	t-value	ضریب استاندارد	R2
سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین	سازماندهی اطلاعاتی	۴۶.۱۵۸	۰/۸۴۶	۰/۷۰۰
	شناسایی اطلاعات	۳۵.۵۳۴	۰/۸۴۷	۰/۷۱۶
	کاربرد اطلاعات	۳۹.۹۵۵	۰/۸۳۵	۰/۷۱۸
	انتشار اطلاعات	۳۵.۹۷۳	۰/۹۳۳	۰/۶۹۷
	تحلیل انتقادی اطلاعات	۹۴.۹۵۳	۰/۸۵۶	۰/۸۷۱
	بازایی اطلاعات	۴۶.۵۶۱	۰/۷۸۶	۰/۷۳۲
	ذخیره سازی اطلاعات	۳۱.۳۲۵	۰/۸۴۷	۰/۶۱۸
	نیاز اطلاعاتی	۳۷.۱۷۳	۰/۷۴۰	۰/۷۱۷
	مدیریت اطلاعات	۲۲.۷۵۴	۰/۸۳۶	۰/۵۴۷

بازایی اطلاعات (۰/۷۸۶)، ذخیره سازی اطلاعات (۰/۸۴۷)، نیاز اطلاعاتی (۰/۷۴۰) و مدیریت اطلاعات (۰/۸۳۶) برقرار است، لذا بین متغیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین گرای در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی با همه ابعاد آن رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بر اساس ضرایب R2 بیشترین مقدار به بعد تحلیل انتقادی اطلاعات با مقدار (۰/۸۷۱) و کمترین مقدار نیز به بعد مدیریت اطلاعات با مقدار (۰/۵۴۷) مربوط است.

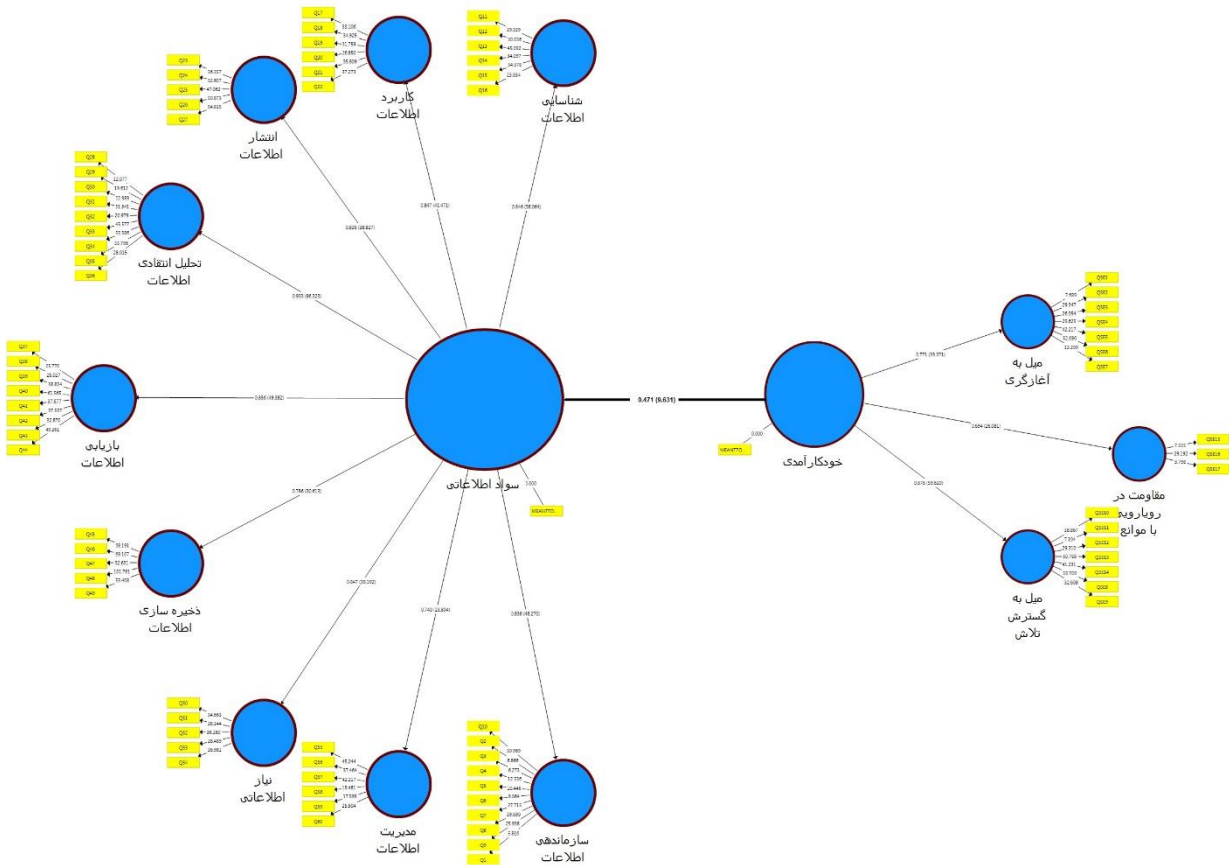
نتایج تحلیل عاملی تأییدی مندرج در جدول ۱ نشان می‌دهند که: در سطح اطمینان ۹۹٪ مقادیر *t-value* برای همه ابعاد پرسشنامه سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین در خارج بازه (۲/۵۸، -۲/۵۸) قرار دارند. همچنین، مقادیر R² برای همه ابعاد در سطح بالا می‌باشد و براساس ضرایب استاندارد بین سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین با ابعاد سازماندهی اطلاعات (۰/۸۴۶)، شناسایی اطلاعات (۰/۸۴۷)، کاربرد اطلاعات (۰/۸۳۵)، انتشار اطلاعات (۰/۹۳۳)، تحلیل انتقادی اطلاعات (۰/۸۵۶)،

نمودار ۱. مدل ساختاری تأثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین گرای بر خودکارآمدی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران به همراه شاخص‌ها در حالت تخمین ضرایب

بعد تحلیل انتقادی اطلاعات با مقدار ۰,۸۷۱ مربوط می شود. در خصوص تاثیر متغیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین بر خودکارآمدی بر اساس مقادیر R2 باید گفت که میزان R2 برای متغیر خودکارآمدی ترتیب برابر است با ۰,۲۲۲ و ضرایب مسیر نیز برابر ۰,۴۷۱ است. به راحتی میتوان دریافت که تاثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین بر اساس مقادیر R2 و ضرایب مسیر معنادار است. همچنین، بین متغیر مکنون برونزا (سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین) با متغیرهای مکنون درونزای خودکارآمدی براساس ضرایب مسیر، بارهای عاملی ۰/۴۷۱ برقرار است، همچنین به دلیل اینکه مقادیر آماره تی برای خودکارآمدی (۹,۶۳۱) در خارج بازه (۲/۵۸ و -۲/۵۸) قرار دارد در سطح اطمینان ۹۹٪ تاثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین گرایبی بر خودکارآمدی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران معنی دار شده است.

در حالت تخمین ضرایب میتوان دریافت که ضریب مسیر بین متغیر مکنون مستقل و متغیر مکنون وابسته مثبت است و با افزایش متغیر مستقل شاهد افزایش در متغیر وابسته خواهیم بود. توجه به نمودار ۱ و ۲ پیرامون مدل پژوهش باید اذعان کرد که در میان مولفه های سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین گرایبی بیشترین میزان ضریب مسیر متعلق است بعد تحلیل انتقادی اطلاعات با مقدار ۰,۹۳۳ و بازیابی اطلاعات، کاربرد اطلاعات، نیاز اطلاعاتی، شناسایی اطلاعات، سازماندهی اطلاعات، انتشار اطلاعات، ذخیره سازی اطلاعات و مدیریت اطلاعات با مقادیر ۰,۸۵۶، ۰,۸۴۷، ۰,۸۴۷، ۰,۸۴۶، ۰,۸۳۶، ۰,۸۳۵، ۰,۷۸۶ و ۰,۷۴۰ در رده های بعدی بر حسب مقادیر ضریب مسیر قرار دارند و در میان ابعاد متغیر خودکارآمدی بالاترین و پائین ترین ضرایب مسیر به ترتیب به ابعاد میل به گسترش تلاش و مقاومت در رویارویی با موانع با مقادیر ۰,۸۷۸ و ۰,۶۹۴ مربوط هستند. در مقایسه میزان R2، بیشترین میزان در میان ابعاد سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین به

نمودار ۲. مدل ساختاری تاثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین گرایبی بر خودکارآمدی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران با شاخص ها در حالت معنی داری ضرایب

جدول ۲. نتایج حاصل از یافته های تحلیل مسیر

متغیرها	SD	سطح معنی داری	آماره t	R2	میانگین نمونه	ضریب استاندارد
---------	----	---------------	---------	----	---------------	----------------

۰,۴۷۱	۰,۴۲۸	۰,۲۲۲	۹,۶۳۱	۰,۰۰۰	۰,۰۴۹	سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین‌گرایی و خودکارآمدی
-------	-------	-------	-------	-------	-------	--

که حجم عظیم اطلاعات در فضای جامعه اطلاعاتی و پدیده ریزش کاذب اطلاعات وجود دارد، تنها استفاده از تکنولوژی اطلاعات نمی‌تواند جوابگوی رفتار اطلاع‌یابی باشد، بلکه اطلاع‌یابی مؤثر و بهره‌گیری از سواد اطلاعاتی، لازمه برخورداری از مهارت‌های تفکر انتقادی شامل استدلال در زمینه اطلاعات موجود، استنباط اطلاعات، تحلیل و سپس ارزشیابی اطلاعات است. خودکارآمدی نیز از جمله عواملی است که به فرد کمک می‌کند سطح بالایی از عملکرد و پیشرفت را بروز دهد. در دانشجویان خودکارآمدی حتی بیش از توان یادگیری، موجب پیشرفت و موفقیت تحصیلی می‌شوند. همچنین افراد دارای خودکارآمدی بالا برای رسیدن به اهداف خود رغبت زیادی دارند و به جای تمرکز بر شکست‌ها و نقاط ضعف، بر ویژگی‌های مثبت و پیروزی‌ها متمرکز هستند که این امر موجب می‌شود آنان در کارشان موفق شوند. بنابراین در این پژوهش، تأثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین‌گرایی بر تفکر انتقادی و خودکارآمدی دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران به منظور ارائه مورد بررسی قرار گرفت.

با توجه به اینکه تأثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین‌گرایی بر تفکر انتقادی و خودکارآمدی مثبت و معنادار است لذا پیشنهاد می‌شود که کلیه شاخص‌های سواد اطلاعاتی شناسایی شده برای ذینفعان و مسئولین دانشگاهی تبیین و تشریح شود. شاخص‌های سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین‌گرایی اولویت‌بندی شود و در جهت هریک از اولویت‌ها اقدام لازم انجام پذیرد. دوره‌های آموزشی به‌منظور ارتقای توانمندی‌ها و مهارت‌های تخصصی مدیران دانشگاه در خصوص توسعه سواد اطلاعاتی برگزار گردد. دانشگاه بایستی جهت بهبود عملکرد مبتنی بر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین‌گرایی، دانش سازمانی خود توسعه دهد و کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی، مدیران و اعضای هیئت علمی برای آشنایی با مقوله سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین‌گرایی برگزار گردد.

با توجه به نمودارهای ۱ و ۲ و نتایج تحلیل مسیر مندرج در جدول ۲، بین متغیر مکنون برون‌زا (سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین) با متغیر مکنون درون‌زای (خودکارآمدی)، براساس ضرایب مسیر، بارهای عاملی ۰/۸۲۷ و ۰/۴۷۱ برقرار است، همچنین به دلیل اینکه مقادیر آماره‌تی برای تفکر انتقادی (۴۵,۰۷۲) و خودکارآمدی (۹,۶۳۱) در خارج بازه (۲/۵۸ و -۲/۵۸) قرار دارد در سطح اطمینان ۹۹٪ تأثیر تأثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین‌گرایی بر تفکر انتقادی و خودکارآمدی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران معنی‌دار شده است. در واقع باید اذعان کرد که بر اساس نمودارها و جدول فوق بالاترین میزان آماره t در متغیر تفکر انتقادی در مقایسه با متغیر خودکارآمدی به طرز چشمگیری بالاتر است و مبین تأثیر مثبت و مشخص تأثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین‌گرایی بر خودکارآمدی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران است.

نتیجه‌گیری

مدل تأثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین‌گرایی بر خودکارآمدی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران معنی‌دار و دارای برازش متوسط رو به بالا است. و مبین تأثیر مثبت و مشخص تأثیر سواد اطلاعاتی با رویکرد پسانوین‌گرایی بر خودکارآمدی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی استان مازندران است. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات آدترو و همکاران (۲۰)، زینتا و همکاران (۲۱)، هاتلویک و همکاران (۱۸)، دیزی (۲۲)، حکیم زاده و همکاران (۲۳)، حسینی طبقدی و صالحی (۱۱) و نوکاریزی و دهقانی (۲) از حیث تأثیر سواد اطلاعاتی بر خودکارآمدی همراستا است. سواد اطلاعاتی به عنوان یکی از مهارت‌های اساسی زندگی در هزاره جدید شناخته می‌شود. در جامعه‌ای که عصر اطلاعات نام گرفته است، مهارت دستیابی مؤثر به اطلاعات مورد نظر، با صرف حداقل زمان و هزینه، مهارت اساسی و ارزشمندی برای همه افرادی است که به دنبال پیشرفت هستند و این مهارت را امروزه سواد اطلاعاتی می‌نامند. سواد اطلاعاتی وسیله‌ای است برای توانمندی فردی و این توانمندی به مهارت فرد در تحلیل و انجام تحقیقات و استقلال او در جستجوی حقیقت کمک می‌کند. سواد اطلاعاتی به فرد توانایی بحث می‌بخشد این مهارت فرد را برای یادگیری مادام‌العمر آماده می‌کند و موجب می‌شود تا افراد از موفقیت در تأمین نیازهای اطلاعاتی لذت ببرند. از طرفی برای این که امروزه دانشجویان بتوانند در یک جامعه اطلاعاتی با موفقیت عمل کنند، در مرحله اول نیازمند شناخت کافی از ابزارها و امکانات جستجو در محیط‌های الکترونیکی و سپس به کارگیری آن‌ها با بهره‌گیری از مهارت‌های تفکر انتقادی جهت بررسی محتوای اطلاعات و اشاعه‌گزینی اطلاعات و بهره‌وری مؤثر از آن می‌باشند. در دوره‌ای

8. Salimi, N., Fahimnia, F., & Noruzi, A. (2020). Investigating the relationship between users' information literacy and their satisfaction with library services. *Sciences and Techniques of Information Management*, 6(1), 114-149. doi: 10.22091/stim.2019.3994.1288
9. Shafiee, S., Afroozeh, M., Aafroozeh, H. (2019). Developing Information Literacy Model for Sport Management Students of Iran Universities. *Communication Management in Sport Media*, 6(3), 39-50. doi: 10.30473/jsm.2019.43367.1296
10. Shahsavari, F., Jolehar, M., Kharazi Frad, M.J., & Erfanmanesh, S. (2019). The Evaluation of computer knowledge and information literacy among dental students of school of dentistry, Tehran medical sciences, Islamic Azad university in 2016. *jdm*. 2019; 32 (1) :69-74
11. Hosseinitabaghdehi, L., & Salehi, M. (2018). Relationship between Self-directed Learning and Self-efficacy of Students with the mediator role of information literacy. *Information and Communication Technology in Educational Sciences*, 8(8(31)), 21-45.
12. Faghiharam, B., & Ebrahimi, Z. (2018). The Relationship between Media Literacy and Information Literacy with Metacognitive Skills and Creativity of Students in Islamic Azad University, Islamshahr Branch. *Communication Research*, 24(92), 125-152. doi: 10.22082/cr.2017.28792
13. Rabiee, S.L., & Issa Murad, A. (2016). Investigating the relationship between academic self-efficacy and information literacy of undergraduate teachers. 4th Scientific-Research Conference on Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Injuries of Iran, Tehran.

Reference

1. Fain, M. (2011). Assessing Information Literacy Skills Development in First Year Students: A Multi-Year Study. *J Acad Librariansh.*, 37(2), 109-119.
2. Nokarizi, M., & Dehghani, K. (2013). The effect of information literacy skills on self-efficacy of Birjand University students. *Journal of Library and Information Research*, 3 (2), 172-153.
3. KashiNehaji, W., Esfandiari Moghadam, A., & Erfani, N. (2018). Development of a standard structural model for the professional development of students and teachers of Farhangian University based on their information literacy. *Journal of Job and Organizational Counseling*, 10 (36), 102-69.
4. Guzman-Simon, F., & Garcia-Jimenez. E., & Lopez-Cobo, I. (2017). Undergraduate students' perspectives on digital competence and academic literacy in a Spanish University. *Computers in Human Behavior*, 74, 196–204.
5. Nemati, M., Geranvand, A., Mousavi Amiri, T., & Hashem pour, F. (2015). Investigate the relationship between information literacy and creativity among students of Lorestan payameh Noor University. *Knowledge Studies*, 1(4), 129-149.
6. Stewart, G., Seifert, T.A. & Rolheises, C. (2015). Anxiety and self - efficacy' s relationship with undergraduate students' perceptions of the use of metacognitive writing strategies. *The Canadian Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 6 (1), 1-17.
7. Orujlu, S., Hemmati Maslakpak, M. (2017). Assessing the Relationship between Critical Thinking and Self-Efficacy of Nursing Student. *3 JNE*. 5 (6) :11-17

- Self Efficacy. *Procedia Economics and Finance*, 31, 199 – 205.
22. Diseiye, O. (2018). Self-Efficacy and Attitude towards Information Literacy Skills: A Study on Library and Information Science Students. *Amity Journal of Training and Development*, 3(1), 1-11.
23. Hakimzadeh, R., Naghshineh, N., Binyaz, H. (2015). The relationship between information literacy & computer self -efficacy & Academic performance of student in faculties psychology and education of Tehran university. *Journal of Academic librarianship and Information Research*, 49(2), 153-168. doi: 10.22059/jlib.2015.56981
14. Ahmad, F., Widen, G., & Huvila, I. (2020). The impact of workplace information literacy on organizational innovation: An empirical study. *International Journal of Information Management*, 51.
15. Lee, T., Lee, B.K., & Lee-Geiller, S. (2020). The effects of information literacy on trust in government websites: Evidence from an online experiment. *International Journal of Information Management*, 52.
16. Purnell, M., Royal, B., & Warton, L. (2020). Supporting the development of information literacy skills and knowledge in undergraduate nursing students: An integrative review. *Nurse Education Today*.104585
17. Fernandez-Ramos, A. (2019). Online information literacy instruction in Mexican university libraries: The librarians' point of view. *The Journal of Academic Librarianship*, 45, 242–251.
18. Hatlevik, O.E., Throndsen, I., Loi, M., Gudmundsdottir, G.B. (2018). Students' ICT self-efficacy and computer and information literacy: Determinants and relationships. *Computers & Education*, 118, 107-119.
19. Cogan, A., & Martzoukou, K. (2018). The information literacy and continuous professional development practices of teachers at a Jewish Day School. *Reference Services Review*, <https://doi.org/10.1108/RSR-12-2017-0045>.
20. Adetoro, N., Simisaye, O., & Oyefuga, A. B. (2010). Relationship between perceived selfefficacy and information literacy among library and information science undergraduate in a Nigerian university of education. *IfE Psychologia*, 18(2), 172-191.
21. Zenita, R., Sari, R.N., Anugerah, R., & Said, J. (2015). The Effect of Information Literacy on Managerial Performance: The Mediating Role of Strategic Management Accounting and the Moderating Role of